

Notat

DANSK DEKOMMISSIONERING

20. februar 2005

Ref. okn/jkk
Administrations- og Sikkerheds-
kontoret

Dekommissioneringen kører som den skal – bemærkninger til artikel i Dagbladet Politiken

Generelt

Under henvisning til artiklen i Dagbladet Politiken den 20. februar 2005 skal Dansk Dekommissionering (DD) indledningsvis fastslå:

- DD er og vil fortsat være en kompetent og ansvarlig organisation, der er i stand til at løfte den opgave, som Folketinget har givet DD – nemlig at gennemføre dekommissioneringen af de nukleare anlæg på sikker vis – og inden for en tidshorisont på 11-20 år.
- DD går ikke på kompromis med sikkerheden. Sikkerheden er i top. Vi ved fra vort samarbejde med andre lande, at vi lever op til de højeste internationale standarder.
- DD's ledelse vil aldrig træffe beslutninger, der kan resultere i unødigt høje doser til vort personale.
- Vi har i vort hidtidige virke bevist, at vi kan leve op til vort ansvar, og vi har i hele forløbet oplevet at vi har haft de nukleare tilsynsmyndigheders fulde tillid til, at vi kan løfte opgaven.
- Og opgaven skrider frem som den skal:
 - Dekommissioneringen af det første anlæg, DR1, vil være gennemført inden for få måneder - til sommer går vi i gang med frigivelsesmålinger af området og bygningen.
 - Planlægningen af det næste anlæg, DR2, kører helt efter planen – før sommerferien vil vi sende vores projektrapport til de nukleare tilsynsmyndigheder til godkendelse.

DR 3

Det er den største og mest komplicerede af DD's tre reaktorer. Planlægningen kræver omhyggelighed og masser af tid.

- Det er ideelt, at vi kan inddrage erfaringer fra de to mindre reaktorer DR1 og DR2.

- Og det er meget hensigtsmæssigt med så lang en nedkølingstid som muligt, for så henfalder radioaktiviteten i anlægget en hel del. Og det vil betyde færre doser til det personale, der skal gennemføre den praktiske nedbrydning af anlægget.
- Men karakterisering – dvs. analyser af omfanget og kvaliteten af radioaktiviteten og kontaminationen i reaktoren – skal gennemføres i 2005. Herefter starter vi på en overordnet analyse og planlægning af projektet. Og der vil løbende blive gennemført dekommissionering af de sekundære systemer og anlæg, der er knyttet til reaktoren, så arbejdet går på ingen måde i stå!
- I artiklen fremføres at myndighedernes plan for at nedrive reaktoren er både mangelfuld, alt for dyr og fyldt med fejl

Der foreligger endnu ikke en plan for nedrivning af DR3. I øvrigt er det DD, der skal udarbejde en sådan plan, ikke "myndighederne". Men først skal der gennemføres en karakterisering af reaktoren (sker i 2005), hvorefter der skal gennemføres overordnede vurderinger og analyser af resultaterne. Herefter skal man i gang med at udarbejde den egentlige projektplan for DR 3. Udarbejdelsen af den egentlige plan, som de nukleare tilsynsmyndigheder skal godkende, er p.t. fastlagt til at begynde i 2008.

- I artiklen fremføres endvidere, at *Man skal gå i gang med nedrivning af DR3 med det samme.*

Alt i alt anser DD det for sikkerhedsmæssigt uforsvarligt at følge denne strategi. At gå i gang med det samme vil betyde mangelfuld planlægning, ingen erfaringer fra de mindre komplicerede reaktorer samt ingen henfald af radioaktiviteten og dermed øgede doser til personalet. Den valgte prioritering støttes af det internationale ekspertpanel og vore egne helsefysikere samt de nukleare tilsynsmyndigheder.

AH-hallen

Projektet er endnu ikke planlagt. Det skal først gennemføres i 2008. Der vil blive taget alle nødvendige miljø- og sikkerhedsmæssige hensyn. Projektet skal godkendes af de nukleare tilsynsmyndigheder. At gennemføre projektet nu, uden at have gennemanalyseret behovet, kunne i øvrigt resultere i unødige udgifter.

- I artiklen citeres Karsten Stendal for følgende: *"Med ledelsens plan ville mine mænd jo få unødigt høje radioaktive doser. Det handler om, at folk i sidste ende kan få cancer"*.

Som sagt foreligger der endnu ikke nogen plan for AH-hallen.

DD's ledelse og medarbejdere går ikke på kompromis med sikkerheden. DD's ledelse vil aldrig træffe beslutninger, som kan resultere i unødigt høje doser.

DD's sektion for strålingsikkerhed, Anlægshelsefysik, er i DD's organisatoriske set-up sikret en uafhængig status, der gør det muligt at gå direkte til direktøren og sige fra overfor beslutninger, der sikkerhedsmæssigt ikke er forsvarlige. Og til direktionen er endvidere knyttet en nuklear ekspert, Kurt Lauridsen, hvis opgave er at sikre, at der ikke træffes sådanne beslutninger. Endelig bliver alle strålingsdoser til personalet indberettet til Statens Institut for Strålehygiejne, som vil gribe ind, hvis der forekommer doser over det tilladelige niveau.

- Det fremføres, at ledelsen ville have flyttet de mest radioaktive dele ud i en tilstødende hal til opskæring, frem for at løfte toppen af reaktoren ned i en container inde i selve reaktorhallen.

Der er på nuværende tidspunkt hverken udarbejdet en konkret plan for indretning af den omtalte hal eller for dekommissionering af DR3-reaktoren. DD skal til sin tid ansøge de nukleare tilsynsmyndigheder om godkendelse af den konkrete projektplan for DR3-reaktoren. Forinden vil denne plan blive forelagt det internationale ekspertpanel til kommentering. En meget væsentlig del af planlægningen af nedbrydningen af DR 3 – og af de øvrige anlæg – er at sikre, at arbejdet tilrettelægges således, at personalet ikke modtager unødige strålingsdoser.

- Tidligere direktør Mogens Bagger Hansen citeres i artiklen for at det kan se ud "som om, der er problemer med sikkerhedskulturen hos ledelsen. At sprede radioaktivt materiale mere end højst nødvendigt er selvfølgelig noget, man for enhver pris bør undgå.

Igen skal det fastslås, at der ikke foreligger en konkret plan. DD spreder ikke radioaktivt materiale mere end højst nødvendigt, og der har ikke været nogen sikkerhedsmæssige problemer, for eksempel med det igangværende projekt, dekommissionering af DR1. Anlægshelsefysiks uafhængige overvågning af de strålingsmæssige forhold og Sikkerhedssekretariatets tilsvarende overvågning af konventionel arbejdssikkerhed samt tilknytningen af en ekspert i nukleare anliggender til direktionen skal blandt andet sikre, at der til stadighed opretholdes en god sikkerhedskultur.

I øvrigt blev beslutningen om, at den omtalte hal (AH-hallen) skal indrettes til dekontaminering af radioaktivt materiale truffet i Mogens Bagger Hansens tid som afdelingschef for Risø Dekommissionering, og den blev ikke omgjort i hans tid som direktør for Dansk Dekommissionering.

Udgiften til dekommissionering

- I artiklen fremføres, at Folketinget i 2002 afsatte en milliard kroner til at fjerne reaktorerne.

Folketinget besluttede i 2003, via Folketingsbeslutning B48 fra marts 2003, at dekommissioneringen kunne påbegyndes i regi af Dansk Dekommissionering. I regeringens forudgående forslag til folketingsbeslutning indgår bl.a. to teoretiske regneeksempler på den samlede udgift til dekommissioneringen, der begge opgør de samlede omkostninger til at ende i nærheden af 1 milliard kroner.

Bevillingen til de konkrete dekommissioneringsprojekter gives imidlertid først efter forelæggelse af aktstykker for Folketingets Finansudvalg for de delprojekter, som påbegyndes. Der er indtil videre kun forelagt et sådant aktstykke, nemlig vedrørende DR1-projektet (godkendt af Finansudvalget maj 2003). Et tilsvarende aktstykke for DR2-projektet forventes fremsat i slutningen af dette år.

EU-udbud af en dekontamineringskabine

- I artiklen citeres en unavngiven kilde for, at udbudsmaterialet var *"særdeles uprofessionelt og fyldt med fejl"*.

Der blev stillet en række spørgsmål til materialet af interesserede leverandører. Det er standard procedure i en udbudssag. Nogle af disse spørgsmål tydede imidlertid på, at en af de ønskede funktioner til kabinen ikke var hensigtsmæssig. Det ville simpelt hen være for dyrt at få en sådan funktion inkorporeret i kabinen – og det ville ikke stå mål med nytten af funktionen.

DD valgte derfor efter rådgivning fra Kammeradvokaten at annullere udbuddet og revidere materialet.

DD er nu i færd med at gennemføre EU-udbuddet på baggrund af det reviderede materiale. Udbuddet kører planmæssigt. Der har netop været frist for at stille spørgsmål til DD's materiale fra interesserede leverandører. DD gav fredag den 18. februar 2005 sine svar på disse spørgsmål. Fristen for at afgive tilbud er den 28. februar 2005.

Generationsudfordringen

Baggrund

Frem mod 2002 blev der lavet et grundigt forarbejde med henblik på at fremsætte et forslag til en folketingsbeslutning.

Det blev i denne sammenhæng vurderet af VTU's rådgiver Cowi & Associates, at DD er egnet til at forestå dekommissioneringen, men der er behov for at tilføre kompetencer inden for

planlægning og styring af større anlægsprojekter samt kontrahering og gennemførelse af udbudsforretninger.

Blandt andet på den baggrund sagde Folketinget i marts 2003 god for at igangsætte dekommissioneringen af de nukleare anlæg med DD som ansvarlig virksomhed.

På det tidspunkt blev det således vurderet, at DD har de fornødne nukleare kompetencer.

I slutningen af 2003 / starten af 2004 blev der ansat en projektchef (Max Østergaard, nu direktør), en administrations- og sikkerhedschef (Ole Kastbjerg Nielsen) samt tre projektledere, en projektkoordinator og en leder af økonomi- og udbudsområdet.

DD fik således styrket alle de områder, som Folketingsbeslutningen pegede på:

- planlægning og styring af større anlægsprojekter
- kontrahering og udbud

Desuden fik DD blandt de tre projektledere ansat en medarbejder, der tidligere i en årrække havde arbejdet i Forskningscenter Risøs konstruktionsafdeling med at konstruere systemer til DR3 (Karsten Stendal) samt en medarbejder med 30 års erfaring inden for sikkerhedsforhold ved nukleare anlæg (Kurt Lauridsen, nu også ansat som nuklear ekspert i DD).

Som det fremgår af ovenstående, var projektlederen for DR3 således ikke ansat på det tidspunkt, hvor Cowi laver sin vurdering af DD's kompetencer, og Folketinget træffer sin beslutning. Heller ikke den anden tidligere medarbejder, der nævnes i artiklen, Preben Ellebæk, var på det tidspunkt ansat i DD.

At den ene af disse personer har valgt at forlade DD betyder på ingen måde, at DD ikke er i stand til at løfte sin opgave.

- I artiklen nævnes, at en stor del af eksperterne i dag er forsvundet fra Risø.

Hvis DD til ekspertgruppen alene regner ingeniører med erfaring fra drift af reaktorerne gælder følgende: En medarbejder (Preben Ellebæk) opsagde sin stilling i efteråret 2002 (før Folketingsbeslutningen blev truffet). En anden medarbejder, tidligere direktør Mogens Bagger Hansen, fratrådte sin stilling marts 2004. En tredje medarbejder (Karsten Stendal) er nu sygemeldt. Desuden er yderligere to ingeniører gået på pension i perioden 2002-2003.

DD har siden folketingsbeslutningen fået ansat: 1 direktør (med mange års erfaring fra anlægsprojekter), 1 administrations- og sikkerhedschef (med mange års erfaring fra miljøområdet), 1 projektleder og nuklear ekspert (med mange års erfaring fra Forskningscenter Risø), 2 projektledere (med mange års erfa-

ring fra hhv. konsulent- og anlægsbranchen). Dertil kommer 2 yngre ingeniører, der skal arbejde med hhv. affaldsproblematikken og dekommissionering af DR3.

- Politiken refererer til en personaleoversigt fra Dansk Dekommissionering.

DD har ikke udleveret en personaleoversigt til Politiken og er ikke klar over hvilken udgave Politiken er kommet i besiddelse af.

DD råder over en række kompetente medarbejdere med erfaring fra driften af DR 3. Det gælder især i sektionen, Drift & Vedligehold, der primært består af en række fag- og ufaglærte medarbejdere samt DD's tekniske vagt. De fleste af disse medarbejdere har i en årrække varetaget forskellige funktioner i forbindelse med drift, vedligehold og overvågning af DR3, mens reaktoren stadig kørte. Også vores medarbejdere i Anlægshelsefysik har en mangeårig erfaring fra arbejdet med strålingssikkerhed på DD's nukleare anlæg, og i særlig grad DR3. Endvidere er der i DD's organisation yderligere fire (ældre) ingeniører, der alle har deltaget i driften af DR 3 i en årrække.

DD arbejder desuden systematisk med at sikre et højt vidensniveau i DD i forhold til de opgaver der skal løses både på kortere og længere sigt:

- Der er ansat en række yngre ingeniører, der har gennemført en intensiv og omfattende intern oplæring i områder som strålingssikkerhed, atomfysik og nukleare anlæg. Ansvarlig for denne oplæring har været DD's erfarne helsefysikere samt Professor Povl Ølgaard.
- Ingeniørerne er desuden i gang med en langvarig side-mandsoplæring hos de ældre og erfarne kolleger, der har kendskab til anlæggene m.v.
- Desuden inddrager DD al den fornødne viden fra vores omverden. Det sker bl.a. via deltagelse i netværk, arbejdsgrupper og udvalg under Euratom og IAEA. Det sker også via vort internationale ekspertpanel. Et af medlemmerne herfra kommer fra den engelske virksomhed UKAEA, som ejer en række nukleare anlæg, herunder 3 forsøgsreaktorer, som er af samme type som DR3. To af disse har gennemført første fase af dekommissioneringen. Endelig deltager vi på udvalgte og relevante konferencer og virksomhedsbesøg i udlandet.

Personalesagen

Vi drøfter ikke en konkret personalesag i pressen. Vi vil derfor kun slå følgende fast:

- DD afviser, at der på nogen måde er udført en straffe-ekspedition mod den omtalte medarbejder.
- DD har aldrig fået en henvendelse fra Ingeniørforeningen (IDA) om sagen.

- DD har i efteråret frem mod medarbejderens sygemelding i starten af januar anvendt mange ressourcer på at få samarbejdet med medarbejderen til at fungere.
- DD lægger meget vægt på åbenhed og gensidig respekt, også internt i organisationen. Sammen med professionalisme udgør disse tre værdier DD's værdigrundlag. Vi har siden april 2004 arbejdet seriøst med at udarbejde og implementere dette værdigrundlag i DD. Vi har holdt en række interne seminarer, både for hele medarbejdergruppen og også alene for ledelsesgruppen. Mange forslag, ønsker og kritikpunkter er kommet på bordet og blevet vurderet – og mange er blevet implementeret. Dette arbejde fortsætter.